

شرح تختہ فکر

دو آف

حافظ ابن حجر عسقلانی رحمۃ اللہ علیہ

مترجم

اسماعیل (آل ابراہیم) اریاب

سرشناسه : ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، ۷۷۳ - ۸۵۲ ق.
 عنوان قراردادادی : نخبه الفکر مصطلح اهل الاثر. فارسی
 عنوان و نام پدیدآور : شرح نخبه الفکر/حافظ ابن حجر عسقلانی؛ مترجم اسماعیل
 (آل ابراهیم) ارباب.
 مشخصات نشر : تربت جام: امام محمد غزالی، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۰ ص.
 شک : ۵۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۶۷-۳۸-۹:
 سعیت فهرست نویسی : فیبا
 • حوع : احادیث اهل سنت — قرن ۹ ق.
 موضوع : Hadith (Sunnites) — Texts — 15th ce. *y.
 شناسه افر : آل ابراهیم ارباب، اسماعیل، ۱۳۴۶ - ، مترجم
 رده بندی کنگر : ۵/۱۳۴E۲ / الف ۱۴۰۳ ۱۴۰۳ ۵۹۳۱
 رده بندی دیویی : ۲۱۰.۲۹۷
 شماره کتابشناسی ملی : ۴ ۷۲۳ ۱۹

مشخصات کتاب

- نام کتاب: شرح نخبه الفکر
- مؤلف : حضرت حافظ ابن حجر عسقلانی
- مترجم: حضرت مولانا اسماعیل ارباب.
- نوبت چاپ : اول.
- قطع کتاب: رقعی.
- سال چاپ : ۱۳۹۵ هـ. ش.
- تیراژ: ۲۰۰۰ جلد.
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۶۷-۳۸-۹
- قیمت : ۵۰۰۰ تومان.

مرکز پخش: تربت جام - کتابفروشی عثمان غنی
 تلفن تماس: ۰۹۱۵۱۲۶۶۵۸۷

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹	تقریظ من سماحة الشيخ محمد يوسف الشنوارى (حفظه الله)
۱۱	مقدمه مترجم
۱۵	حالات مختصر مصنف نخبه حافظ ابن حجر عسقلانى رحمته الله
۲۵	تعریف علم اصول حدیث
۲۵	مقواتر
۲۸	بیان حدیث مسند
۲۹	بیان حدیث عزیز
۳۱	در بیان حدیث غریب
۳۲	فرد مطلق
۳۲	فرد نسبى
۳۳	در بیان حدیث آحاد
۳۳	اخبار آحاد مفید علم نظرى
۳۴	بیان قرائن
۳۶	اولین تقسیم خبر مقبول
۳۷	صحیح لذاته
۳۸	تفاوت مراتب صحیح
۳۹	تفاوت مراتب احادیث صحیحین
۳۹	حدیث بخارى از حدیث مسلم ارجح است
۴۱	مراتب کتب احادیث
۴۲	حدیث حسن لذاته

- ٤٣..... حديث صحيح لغيره
- ٤٥..... زيات لله
- ٤٦..... شاذ محفوظ
- ٤٧..... منكر و موقوف
- ٤٨..... متابع
- ٤٩..... شاهد
- ٥٠..... اعتبر
- ٥٠..... حديث سنن غيره
- ٥٠..... تقسيم يوم خير و جلد
- ٥١..... محكم
- ٥١..... مختلف الحديث
- ٥٢..... ناسخ و منسوخ
- ٥٤..... متوقف فيه
- ٥٤..... بيان خبر مردود
- ٥٥..... معلق
- ٥٥..... تعديل مبهم
- ٥٦..... مرسل
- ٥٧..... معضل
- ٥٧..... منقطع
- ٥٨..... مدلس
- ٥٨..... فرق درميان مُدلس و مُرسل خفي

- ٦٠ بيان خبر مردود به اعتبار طعن راوی
- ٦٠ موضوع
- ٦١ طرق معرفت وضع
- ٦١ اسباب وضع
- ٦٢ حرمت وضع
- ٦٢ متروک
- ٦٣ مقرر
- ٦٣ معنی
- ٦٤ مدرج الاسناد
- ٦٥ مدرج للمتن
- ٦٦ مقلوب
- ٦٦ المزيد فی متصل الاسانید
- ٦٧ مضطرب
- ٦٨ مُحَرَّف و مُصَحَّف
- ٦٨ اختصار و روایت بالمعنی
- ٦٩ تتمه
- ٧٠ راوی مجهول
- ٧١ راوی مبهم
- ٧١ راوی قليل الحديث
- ٧٢ راوی مبتدع
- ٧٤ راوی بحافظه
- ٧٥ تقسیم خبر به حیثیت اسناد
- ٧٥ حدیث مرفوع
- ٧٦ مرفوع صریح

- ٧٦..... مرفوع حكيم
- ٧٧..... الفاظ كتابي
- ٧٨..... مِنْ لِسْتِهْ كُنَّا
- ٧٩..... أَمَرْنَا بِكَذَا
- ٨٠..... كُنَّا نَفْعَلُ كَذَا
- ٨٠..... نَعَى اللَّهِ وَارْسُولَهُ
- ٨٠..... خبر موقوف
- ٨٠..... خبر مقطوع
- ٨١..... اثر و مُسند
- ٨٢..... تعريف صحابي وتابعي
- ٨٣..... تنبيه
- ٨٤..... مُخَضَّرَم
- ٨٤..... بحث اسناد
- ٨٥..... علو مطلق
- ٨٥..... علو نسبي
- ٨٦..... اول: موافقت
- ٨٦..... دوم: بطل
- ٨٧..... سوم: مساوات
- ٨٧..... چهارم: مصافحه
- ٨٨..... بيان روليت
- ٨٨..... روليت الأقران و منبج

- روایت الاکابر عن الاصاغر..... ۸۸
- روایت سابق و لاحق..... ۸۹
- هم نام و هم صفت بودن دو شیخ..... ۹۰
- انکار کردن شیخ..... ۹۱
- مسلسل..... ۹۲
- ادای تناظ حدیث..... ۹۳
- سبقت و محنتی..... ۹۳
- أخبری..... ۹۴
- تنبيه..... ۹۵
- أنبا..... ۹۵
- اجازه بالمشافه و اجازة بمکات..... ۹۵
- مناوله..... ۹۶
- وجاه..... ۹۷
- وصیت بالکتاب..... ۹۷
- اعلام..... ۹۷
- اجازه مجهول..... ۹۸
- بیان راویان..... ۹۹
- متفق و مفترق..... ۹۹
- مؤتلف ومختلف..... ۹۹
- مشتابه..... ۱۰۱
- حفص و جعفر..... ۱۰۲
- خاتمه..... ۱۰۳
- تزکیه..... ۱۰۶
- تعديل و جرح..... ۱۰۷
- فصل در فن حدیث دانستن..... ۱۰۸

- آدابُ الشیخ و التلموز ۱۱۵
- عمر أخذ کتبه حدیث و روایت کتبه ۱۱۶
- در کتابت اعراب و حرکات را در ضبط آوردن ۱۱۷
- روش تصنیف احادیث ۱۱۸
- اسباب حدیث ۱۱۹

www.ketab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الولیّ الاحد الصمد والصلوة والسلام علی رسوله الذی ماینطق عن
الجهل انما هو الا وحی یوحی و علی آله و اصحابه الذین بذلوا جهنم لإعلاء
کلمة الله و بیان کلام ربّ المرسلین و الذین اتبعوهم بإحسان رضی الله عنهم و
رضوانه. فإن أصاب الثابت کتاب الله و خیر الهدی هدی محمد صلی الله علیه
وسلم.

اما بعد!

برای همه معلوم به نظر می رسد که مخازن حضرت علیه السلام دو طرف دارند:
طرف روایت و طرف درایت و یکی از مهم ترین علوم دینی و با ارزش ترین معارف
اسلامی علم الحدیث درایتی (حدیث شناسی) می باشد و علم روایت هیچ اعتباری
ندارد مگر زمانی که علم درایت را بداند که درباره احوال مسند و متن است، زیرا که
عمل به متن حدیث ممکن نیست بجز این که ناقل آن شناخته شود؟ متن است یا نه؟
صادق است یا کاذب؟ عادل است یا فاسق؟ متصل الاسناد است یا منقطع؟ حسن است یا
مرسل؟ و با استفاده از قواعد آن می توان روایت های صحیح را از غیر صحیح جدا نمود
و در عین این که اقوال و افعال و تأییدات پیامبر خدا صلی الله علیه و سلم در شکل ناب و
اصیل خویش تجلی می یابند، هر آن چه رسومات فرهنگ های جاهلی و حجاب طوفان
های علم زدگی است از سر و ته اسلام زدوده خواهد شد و در نتیجه اسلام خالص آن

چنانکه قرآن کریم بیان فرموده، و آن چنان که در شخص رسول الله ﷺ تبلور یافته است به جوامع بشری معرفی می گردد.

بنابراین نیاز شدیدی و تلاش بی وقفه در زمینه علم داریت و مصطلح حدیث بود. لذا علما دوستدار سنت و ماهران حدیث آستین همت را بالا زدند، و تألیفات عدیدی را دربار علم مصطلح تألیف کردند. سپس آن را مهذب نمودند، و باز آن را مختصر کردند، و با ترتیب خاصی نظم دادند، و بالاخره به «نخبة الافکار و نزهة الانظار» درآوردند.

از آن زمان مصطلح الحدیث و رجال آن که جهد و تلاش خویش را در مباحث مصطلح صرف نمودند، الحافظ نفیقه أبو عمرو عثمان بن صلاح الشهرزوری (متوفی ۶۴۱) که ساکن دمشق بود، و زبیدی که ایشان مسئولیت تدریس حدیث را در مدرسه اشرفیه به عهده گرفتند، کتاب مشهور خوش علوم الحدیث را جمع آوری نمودند. فنون آن را مهذب نموده و اندک اندک آن را املا کردند. بنابراین ترتیب آن به وضع مناسبی بدست نیامد بعضی از برادران از امام ابن حجر عسقلانی خواستند که آن کتاب (علوم الحدیث) را تلخیص کند ایشان به ندای آنها ایستادند و آن را تلخیص نمود و آن را به «نخبة الفكر فی مصطلح أهل الاثر» نامید سپس به نشر آن در میان برادران این کتاب را شرح داد و به «نزهة النظر فی توضیح نخبة الفكر» مسمی کرد.

و بدین خاطر که این رساله از نظر متن و شرح موجز و مختصر برده به طوری که فهم آن بر طالب علم حدیث در این عصر ما مشکل بود و درک آن برای اکثریت سخت و صعب بود در تلاش و تکاپو کتابی در این زمینه افتادم تا این که کتاب «سلعة القرية» شرح اردوی «شرح نخبة الفكر» بدستم رسید در مقدمه ایشان هدف از شرح این کتاب را چه زیبا بیان نموده است: چون که این کتاب به زبان عربی است و آن قدر مختصر که به

طور کامل در فهم هر طلبه نمی آید به هدف سهولت در قالب مسایل اردو این چنین خوب و جالب توضیح دادم که طالب علم با کمی فکر بر آن می تواند تسلط یابد. ولی چون که این کتاب به زبان اردو بود بنده با وجود ضیق وقت و کسالتی که داشتم تصمیم گرفتم، که به حول و قوه الهی آن را به فارسی روان ترجمه کنم. و در حین تدریس این کتاب ترجمه آن را در دفتری شروع و تا پایان سال ترجمه کتاب به پایان رسید (عنه العفو والمغفرة)

در دوستانم که در تصحیح و ویرایش کتاب و بعد از آن در چاپ و نشر آن با بنده همکاری داشت، اندکمال تشکر و قدردانی را دارم. و اگر به اشتباهی برخورد کردید، حتماً بنده را اطلاع دهید. اگر در چاپ های بعد ان شاء الله تصحیح گردد. لذا به وسیله انتقادات و پیشنهادهای سازنده در جهت تکمیل و کاستی های این رساله با ما همکاری کنید. در پایان از الله رب العزة العلیا که این بضاعه مزجاء را خالصانه و مخلصانه به فضل خویش پذیرد و در روزی که * یوم الحساب و لابنون الامن اتی الله بقلب سلیم * در میزان حسناتم و در میزان حسنات والدین، اسایید و فرزندانم قرار دهد.

آمین یا رب العالمین

(مواهب اللدنیة) ابراهیم ارباب حفظه الله و رعاه

۵ در محفل المبارک ۱۴۳۵